

KUN. J. PRUNSKIS

AUŠROS VARTAI

**Faktai, Padavimai, Maldos ir Poezija
Apie Garsiąją Vilniaus Sventovę.**

KUN. J. PRUNSKIS

AUŠROS VARTAI VILNIUJE

Kazys Pemkus, M. D.
1022 Beau Brummel Drive
Sleepy Hollow, Dundee, Ill. 60418

Chicago, Ill.

1949

Pr-143

Maironis

Neapleiski mūsu, Motinēle,
Kuri neapleidi Aušros Vartu.
Mums širdis sopančias išgėlē:
Užtark, užtarus mus tiek kartu.
 Taip daug gali pas Visagalį,
 Užtark vargingą mūsų šalį.

Per amžius Vilniuj Stebuklingai
Globojai mūs tėvus ir gynei,
Būk ir vaikams jų maloninga,
Laisvės dienas gražink tėvynei.
 Užtark, užtark, pas Visagalį,
 Kad Jis palengvintų mūs dalį.

KU biblioteka

093000256676

3824

I. ISTORIJA AUŠROS VARTŲ IR ŠV. PAVEIKSLO

PIRMASIS LIETUVIO ARKIVYSKUPO PAMOKSLAS VILNIUJE

Motina Dievo, Aušros Karaliene!
Vai, kaip to Vilniaus širdis pasiilgo—
šnabžda senelė, maldoj susikaupus,
Liūdesio ašaros veidą jai vilgo...

—P.Vaičiūnas.

Kai taurusis, švento gyenimo vyras, Jurgis Matulevičius buvo paskirtas Vilniaus arkivyskupu, ingreso dieną (1918 metų gruodžio 8 dieną, šv. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo šventėje) Vilniaus katedroje sakytąjį savo pirmąjį pamokslą taip užbaigė:

—Šventoji Nekaltai Pradėtoji Dievo Motina, kuri Aušros Vartuose švieti ir mus gini ir globoji! Pavedu Tau save ir savo aviją. Suteik, kad baigtųsi karas ir įvyktų ramybė! Kad išnyktų neapykanta ir įsiviešpatautų visuotinė meilė! Sutaikink mus su savo Sūnumi, kad amžinai linksminumės danguje..."

Nevien lietuvis arkivyskupas su tokiu pasitikėjimu, su tokia meile kalbėjo į Aušros Vartų Mariją. Ta šventovė yra brangi visai lietuvių tautai. Prie Aušros Vartų laisvėje plaukė maldininkų minios, gatvėje suklaupusios šventas giesmes giedojo. Pro Auš-

ros Vartus nepraėjo nei žydas, nei maskolius kepurės nenusiėmęs. Aušros Vartų Paveikslėlis drauge su rūtų šakelėmis puošė lietuvaikių maldaknyges, prie Aušros Vartų skriejo ir tebeskrieja lietuvių maldos ir svajonės.

Iš Aušros Vartų Marija daug slaptų ašarų išdžiovino, daug atodusių nuramino, daug dyglių iš širdies ištraukė; o jei kam ir ilgėliau pasiliko žaizda ir kančia krutinėje, tai ir ta kentėjimų siela nekartą per Aušros Vartų Marijos užtarimą, maldų vizijose buvo paguodos pragiedruliais nušviesta.

MŪRAS IR VARTAI KUR ATsirADO KOPLYČIA

—Aušros Vartai Vilniuje su Šv. Mergelės Marijos paveikslu yra vienas įdomiausių ir svarbiausių istorinių, kultūrinių ir religinių monumentų ne tik Vilniuje, bet ir visoje Lietuvoje, — taip prof. B. Česnys rašo Lietuvos Enciklopedijoje (iš kurios imame žemiau paduodamus faktus).

Aušros Vartai senovėje buvo vieni iš tų penkerių vartų, kurie buvo Vilnių supusioje, apsigynimui tarnavusioje mūro sienoje. Seniau lietuvių sostinės gynimasis buvo sukoncentruotas, sutelktas į Gedimino pilį. Tačiau Europoje siautėjo totoriai. Vilniaus gyventojams ir visai Lietuvai buvo daug pavojų. Vilniaus miestelėnai, jausdami gresiantį totorių pavojų, prašė Lietuvos valdovą Aleksandrą leisti jiems savo lėšomis pastatyti mūrus aplink miestą, kad jie užtvenktų, sulaikytų totorių antplūdžius ir pagelbėtų gintis. Didysis Lietuvos kunigaikštis ir Lenkų karalius Aleksandras tokį leidimą davė 1503 metų rug-

sėjo 6 dieną, savo rašte pažymėdamas, kad Vilnių supančiame mūre tebūtų penkeri vartai. Aušros Vartai (tada dar neturėję tokio vardo) buvo nurodyti statyti ties Šv. Trejybės bažnyčia. Mūrą ir vartus statė pati Vilniaus savivaldybė, tik darbo pagreitinimui karalius Vilniaus gyventojus buvo atleidęs nuo tarnybos kariuomenėje. Skubėdami miestiečiai per metus išvedė visą mūro sieną su ketveriais vartais. Aušros Vartai buvo aukščiausioje ir pavojingiausioje vietoje. Vėliau tas apsaugos mūras buvo taisomas, vartų skaičius didinamas. Kai Lietuva neteko nepriklausomybės ir pirmą kartą buvo užimta rusų, tuojau po to (1799-1802) maskoliai tas Vilniaus fortifikacijas išgriovė, tačiau Aušros Vartų, dėl jamė buvusio stebuklingojo poveiklo, nedrįso išgriauti. Taip jie, pataisomi ir atremontuojami, išliko iki mūsų laikų.

Seniau tie vartai dar buvo vadinami Krėvos arba Medininkų vartais, nes per juos iš Vilniaus ėjo kelias į tas vietas. Kiti iš lenkiško (Ostra brama) vadino Aštrioji brama, bet dabartiniu metu mūsų taujoje nusistovėjęs pavadinimas — Aušros Vartai.

IŠVAIZDA IR PIRMOS ŽINIOS

Vilniaus miesto vartuose buvo įtaisyti ir bokštai, dieną naktį budėjo sargyba. Aukščiausių—Aušros Vartų—angoje Vilniaus Miesto Taryba pakabino Šv. Mergeles Marijos paveikslą, vaizduojantį Dievo Motiną su palenkta į dešinę galva, su kryžmais ant krutinės sudėtomis rankomis. Akys kiek nuleistos, lyg stebin-

čios žmones žemai kelyje, pilnos gailestingumo. Veido spalva — gyva, ružava, patsai veidas — kiek pailgas, ryškus, spinduliuoja šventumu, meile, ramumu. Šv. Mergelės Marijos galva apsupta spinduliuojančia sidabro aureole, su karališku vainiku ant

galvos. Paveikslo tesimato tik veidas ir rankos, o šiaip visas — pridengtas sidabro rūbu. Tas rūbas — rankų darbas, iškaltas, auksuotas ir papuoštas gvazdikais, tulpėmis, chrizantemomis.

Tai vis vėlesnių laikų papuošalas. Apie paveikslo pradžią pilnų žinių neturime. Žinoma, kad nuo 1626 metų aplinkui Aušros Vartų pradėjo kurtis vienuoliai karmelitai. Jie pradėjo rūpintis ir Aušros Vartų Marijos paveikslu,

Aušros Vartų altorius

kurs tais laikais dar buvo gerokai apleistas. Vilniaus miesto taryba šio paveikslo globą ir pavedė karmelitams. Vienas iš jų 1707 metais rašydamas apie Aušros Vartų Marijos paveikslą, pažymėjo:

—Dėl pradžios ir senumo to stebuklingo paveikslo, iš kur būtų atsiradęs,... jokios žinios neturime”.

Specialistai iš paveikslo didingumo, iš panaudotųjų formų paveikslą piešiant, iš rankų sudėjimo ir galvos palenkimo spėja, kad tas paveikslas buvo pieštas ne kuriam altoriui, bet kokiam paminklui, kur jisai būtų iškeltas aukštai ir matomas iš tolo. Taip, kad apytikriai spėjama, jog paveikslas buvo pieštas po pastatymo Aušros Vartų, apie 1520-1530 metus, ir kad jisai buvo pieštas pačiame Vilniuje kokio nors italų dailininko, arba bent žmogaus, kurs buvo mokėsis italų dailės mokyklose.

Kai tą paveikslą XVI šimtmeityje paėmė savo globon vienuoliai karmelitai, jį rado toje pačioje vietoje, kur ir dabar. Jisai buvo įleistas į mūrą, buvo įtaisytos tokios durelės, lyg langinės, kurios paveikslą dengė nuo sniego ir lietaus. Prieš paveikslą buvo mažytė aikštelė, mažas balkonėlis, kurį buvo galima pasiekti kopiant stačiais laiptais. Pamaldieji žmonės jais įkopdavo ir uždegdavo žvakutę ar lempele. Patys Aušros Vartai buvo Vilniaus miesto nuosavybė.

Norėdami padidinti Aušros Vartų Marijos garbę, vienuoliai karmelitai 1671 metais pasirūpino pastatyti gražią medinę koplyčią, kuri buvo išpuošta paveikslais, užrašais. Ir patsai paveikslas buvo papuoštas tuo brangiu sidabro rūbu. Septyniolikto šimtmečio pradžioje vienas Petro Didžiojo, maskolių karei-

vis, buvo besikęsinąs pavogti tą sidabro rūbą, bet buvo sukliudytas.

Medinė koplyčia tarnavo 44 metus. 1715 metais buvo gaisras, kurio metu koplyčia sudegė. Vienuoliai karmelitai iš ugnies išnešė Švečiausios Mergelės paveikslą ir jį padėjo prieš didįjį altorių savo bažnyčioje. Čia tiesiog minios spaudėsi prie paveikslo, norėdamos jį pagarbinti.

Apie 1719 metus buvo pastatyta nauja, mūrinė Aušros Vartų koplyčia. Stebuklingasai paveikslas buvo perneštas iškilmingoje procesijoje, kurioje dalyvavo keturi vyskupai, būrys Lietuvos senatorių, vienuolijos ir daug tikinčiųjų. Ta mūrinė koplyčia išliko iki mūsų laikų, tik ji pakartotinai buvo pertaisoma: 1829 metais buvo atnaujinta, klasikiniame stiliuje, o keletą metų vėliau buvo iš kairės pristatyta erdvi galerija, stiklo langais uždengta, kad silpnesnieji tikintieji, nežiūrint oro atmainų, galėtų dalyvauti pamaldose, patogiau klausyti Mišias.

Vykdydami savo persekiojimų planus rusai 1844 metais uždarė karmelitų vienuolyną. Šv. Teresės bažnyčią paėmė stačiatikiai, o Aušros Vartų koplyčia buvo pavesta pasauliniams kunigams. Šie 1927 metais pravedė pagrindinį koplyčios remontą.

AUŠROS VARTŲ MARIJOS STEBUKLINGOJI GLOBA

Jau pernešant paveikslą į karmelitų pastatytąją medinę koplyčią vienuolis tėvas Karolis skelbė savo pamoksle stebuklus, įvykusius per Aušros Vartų Marijos užtarimą.

1702 metais lietuviai sunkiai kovėsi su švedais. Lietuvos karininko Antano Novosielskio vadovaujami būriai laimingai atmušo švedus ties Aušros Vartais, ir lietuviai prie paveikslo paaukojo specialų sidabrinį ženklelį, atsidėkodami Šv. Mergelei Marijai už ypatingą globą.

Vienuolis Hilarijonas išspausdinęs 1761 metais apyskaitą apie darbus ir įvykius Aušros Vartuose, pažymi, kad tada per paskutinius 90 metų buvo septyniolika dokumentuotų stebuklų, išpažintų po priesaika.

Gausiai plaukiantieji “v o t a i” (įžadai) rodo, kad žmonių minios tikėjo į Aušros Vartų Marijos paveikslo stebūklumą, tačiau Bažnyčia dar vis nesiskubino tarti savo žodžio. Tačiau jau 1765 metais buvo giedamos giesmės prie Aušros Vartų, garbinančios šventojo paveikslo stebūklumą, o 1773 metais popiežius Klemensas XIV suteikė daug atlydų garbinantiems Aušros Vartų Mariją.

Šalia karmelitų, greit prisidėjo ir vienuoliai jėzuitai skleisti Aušros Vartų Švenčiausios Mergelės garbę. Jau pernešant paveikslą į medinę koplyčią net 12 Vilniaus akademijos tėvų jėzuitų savo pamokslais garsino Marijos vardą. Keletą metų vėliau Vilniaus akademija pasirinko Aušros Vartų Dievo Motiną savo užtartytoja ir globėja. Dar labiau, po visą Lietuvą ir Lenkiją, Aušros Vartų Marijos garbę paskleidė didieji poetai ir kompozitoriai savo kūrinuose, kaip Slovackis, Syrokomla ir kiti. Garsusis kompozitorius Moniuška sustatė net keturias melodijas Aušros Vartų Marijos litanijai. Aušros Vartų Dievo Motinos garbinimas ėmė plisti net tarp inteligentijos.

Buvo sudarytos specialios maldaknygės, kurių susstatyme dalyvavo rašytojai Kraševskis, Odynčius, Syrokomla. Pora tokių maldaknygių buvo išleista net Paryžiuje, kur, po 1863 metų sukilimo, buvo susispietęs gausėnis lietuvių ir lenkų emigrantų būrys. Galbūt jų įtakoje Paryžiaus šv. Severino bažnyčioje ir atsirado Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslo kopija, su Lietuvos ir Lenkijos herbais viršuje.

RUSAI KESINOSI ŠVENTĄJĮ PAVEIKSLĄ PAGLEMŽTI

Prie Aušros Vartų suplaukdavo minios žmonių. Giesmėse, kurios skambėjo po visą kraštą, Marija buvo garbinama, kaip "didi apgynėja Gedimino miesto", "sostinėje reziduojančioji Išminties Skrynia", "Lietuvos kunigaikštienė". Lietuvą užėmusius rusus (dar carų laikais) tas erzino, ir jie panoro Aušros Vartus uždaryti ir paveikslą išgabenti. Buvo pradėta kelti spaudoje, būk Aušros Vartų paveikslas esąs atgabentas iš rytų, iš Rusijos, nors tam nebuvo įrodymų. Lietuvos provoslavų metropolitas Siemaška prie savo testamentu, rašyto 1860 metais, pridėjo laišką carui, prašydamas, kad caras patvarkytų jog jo kūnas būtų palaidotas provoslavų šv. Dvasios vienuolyne ir kad čionai, vienuolių cerkvėje, būtų pakabintas Aušros Vartų paveikslas, kaip jis sakė, kadaise buvęs rusiškas.

Generalgubernatorius buvo suplanavęs Aušros Vartų koplyčią net visai uždaryti, bet jam tas nepasisekė, nes staigiai buvo iškeltas į Rusiją.

STEBUKLINGOJO PAVEIKSLO VAINIKAVIMAS

Aušros Vartų stebuklingasai Dievo Motinos paveikslas išliko Pirmojo Pasaulinio karo ir okupacijų audrų nesunaikintas. Išliko ir tasai brangus sidabro rūbas, sudėtas iš 13 dalių, brangus menišku atžvilgiu, išpuoštas baroko stiliaus ornamentais, kaip spėjama, padarytas pačiame Vilniuje, vilniečių aukškalį, greičiausiai XVII amžiaus antroje pusėje.

1927 metais buvo gautas popiežiaus Pijaus XI leidimas Aušros Vartų paveikslą apvainikuoti. Pirmą to buvo nuspręsta patikrinti paveikslo išsilikimą, reikale — pataisyti, atnaujinti, apsaugoti nuo gedimo, atlikti, vadinamus, konservacijos darbus. Tas uždavinys buvo pavestas dailininkui, konservacijos specialistui prof. J. Rutkovskiui. Šis prie paveikslo darbavosi du mėnesių. Paveikslas buvo išimtas iš įmūrijimo vietos, buvo nuimtas sidabrinis rūbas. Paaiškėjo, kad paveikslas yra nutapytas ant aštuonių ažuolinių lentų, kurių storis — du centimetrai (netoli colio), o jų, sujungtų, ilgumas — du metrai (kiek daugiau kaip du jardai), o plotis — vienas metras 63 centimetrai (apie vieną ir tris ketvirtadalius jardo). Pasirodė, kad lentos buvo kiek atsipalaidavusios, atsiradę plyšiai, ir vienas jų nuo seniau buvo matomas išilgai veido. Kai kur po rūbo skardomis buvo apie centimetrą (beveik pusę colio) dulkių sluogsnis. Nenuostabu — per tiek šimtmečių. Paveiksle atrasta 2683 skylutės nuo vinių, kuriais buvo prikaltas sidabrinis rūbas ir "votai"—dėkojimai (kurie čia buvo pritvirtinti prieš apdengiant paveikslą metaliniu drabužiu). Reikia atminti, kad Auš-

ros Vartuose yra tiek daug tų tikinčiųjų dėkingumo pareiškimų — votų, kad jų priskaitoma iki 14,000, vis atsidėkojimai už gautąsias malones.

Vienoje vietoje atrasta paveikslas ir metalinis drabužis peršautas kiaurai senoviška kulka. Tai esąs šūvis švedų, kurie šaudė į besiveržiančius pro Aušros Vartus Novosielksio Lietuvos karius.

Nuvalius ir ištyrus paveikslą, pastebėta du įvairių laikų stiliai. Pirmykščias paveikslas buvo nutapytas (al tempera) ant plono kreidinio grunto. To tapymo žymės matėsi paveikslo veide ir, vietomis, apsiauste. Tai būta renesanso laikų menininko darbas. Po ilgesnio laiko paveikslas antru kartu pertapytas jau aliejiniais dažais, o paveikslo drabužiams jau suteiktas baroko stilius. Mažas dalinis perdažymas dar įvykęs XIX šimtm. pirmoj pusėj.

Aušros Vartų Dievo Motinos stebuklingasai paveikslas buvo iškilmingai, popiežiaus Pijaus XI vardu ir įgaliojimu vainikuotas 1927 metų liepos 2 dieną. Vilniaus lenkai norėjo jį vainikuoti "Lenkų Karalienės" vardu, tačiau Pijus XI savo dekrete leido jį vainikuoti "Šv. Mergelės Marijos — Gailestingumo Motinos" titulu.

Aušros Vartų Dievo Motinos garbinimas dabar yra paplitęs visame pasaulyje. Jos garbei pašvęstos Aušros Vartų Marijos lietuvių bažnyčios Amerikoje yra: Chester, Pa.; Chicago, Ill.; Eynon, Pa.; New York, N. Y.; Worcester, Mass.; lenkų pranciškonų vienuolyne Burlington, Wis. yra puikus Aušros Vartų Marijos altorius, o Argentinoj—pirmoji lietuvių bažnyčia.

Paskutiniu laiku įtaisytas gražus Aušros Vartų altorius Šv. Jurgio bažnyčioje, Brooklyn, N. Y. Įves-

ta novena prie Aušros Vartų Dievo Motinos ir tam reikalui išleista speciali maldų ir giesmių knygelė, kurią sustatė tėvas Kazimieras Žvirblis, domininkonas (iš to leidinio perspausdiname Noveną į Aušros Vartų Mariją ir po jos sekančias maldas).

RELIGINIS IR KULTŪRINIS CENTRAS

Aušros Vartai pasidarė lietuvių religiniu ir net kultūriniu-patriotiniu centru. Spaudos draudimo metu čia šalia devocionalijas parduodančių karabelninkų slapta veikė knygnešiai, aprūpindami iš visos Lietuvos atvykstančius maldininkus rusų draudžiama spauda.

Kovose dėl laisvės lietuviai sėmėsi įkvėpimo Aušros Vartuose. Generolas V. Grigaliūnas Briusely leidžiamame lietuvių laikraštyje "Gimtoji Šalis" Nr. 16 net išspausdino savo staripsnį, antrašte "Lietuvos kariuomenės pradžia Aušros Vartuose". Čia jisai rašo:

—1918 m. prieš pat Kalėdas Vilniuje likau skirtas antrojo pėstininkų pulko vadu, kurį turėjau tverti Kaune... Tokį sunkų, svarbų, atsakingą uždavinį gavęs, jaučiau pilną savo silpnybę, bejėgiškumą. Tuomet nuvykau pas Aušros Vartų Panelę švenčiausią ieškoti paramos, pagalbos bei globos. Jai, kaipo Lietuvos Globėjai, pavedžiau rūpestį; Jos aukštajai globai atidaviau save, savo Vilniuje paliekamą šeimą, savo pulką ir mūsų reikalus. Taip apie valandą karštai pasimeldęs, pasijutau galiūnu, galinčiu kalnus sugriauti, ne tik pulką sutverti. —

Kai po šimtmečū nelaisvēs 1920 metu rūgpiūčio 28 d. jējo lietuvīū pulkai ī Vilniū, buvo suorganizuotos īspūdingos pamaldos Aušros Vartuose, kur īspūdingai dalyvavo jungtinē maldininkū minia: lietuviai kariai ir gausūs vilniečiai.

II. PADAVIMAI IR POEZIJA

1. Padavimai

APIE SIDABRINĘ GRANDINĘ

Daug yra padavimų apie Vilnių ir Aušros Vartus. Štai vienas iš jų (surašytas I. Kojelavičiaus, buvęs perspausdintas "Amerikoje"):

Aušros Vartuose prie stebuklingojo Švenč. Mergelės paveikslo yra sidabrinė keturkampių žiedų grandinė. Grandinė yra apie pusantro metro ilgio. Ji susijusi su tokiu padavimu.

Vilniaus Rasų priemiesty gyvenusi neturtinga našlė ir vertusis pieninkyste. Kartą jinai sutikusi našlaitį, kuris neturėjęs nei globėjų, nei artimesnių giminių. Našlė jį priglaudusi.

Kai vaikelis šiek tiek paūgėjęs, našlė įprašiusi Aušros Vartų kleboną paimti jį jam patarnauti. Vaikelis buvęs ramus, malonus ir klusnus. Klebonas greit jį pamilęs, išmokęs skaityti ir rašyti. Jis vaikščiodavęs su kunigu pas ligonis, Mišioms patarnaudavęs, o kadangi buvo gražus ir malonus, tai ir visi jį mylėdavę ir dažnai jam duodavę po kelis ir keliolika skatikų. Vaikelis tų pinigų niekam neišleisdavęs, bet visus atiduodavęs savo globėjai.

Jis buvęs labai pamaldus, ypačiai garbinęs ir karštai mylėjęs Dievo Motiną. Melsdamasis prašydavęs Dievą, kad leistų jam tapti dideliu žmogum.

Kartą per mišparus Aušros Vartų bažnyčioje, švenč. Mergelės Globos šventėje, vaikelis užmigęs ir, niekeno nepastebėtas, nučiuožęs po suolu, ant kurio buvo užsnūdęs. Kai mišparai pasibaigė, visi išėję iš bažnyčios, bažnyčią užrakinę ir vaikelis vienas pasilikęs bažnyčioje.

Pačiam vidunakty į bažnyčią įėję du stebuklingo grožio angelai. Pasirėdę lengvais rūbais, didėliais sniego baltumo sparnais, angelai rankose turėję uždegtas žvakes, nuo kurių mušus ryškesnė nei saulės šviesa.

Kai angelai pažadinę miegantį berniuką, tasai, pakirdęs, be galo išsigandęs, ėmęs drebėti ir verkėti, bet, pastebėjęs angelų veiduose dangiškąjį gerumą ir švelnumą, veikiai nurimęs. Atsiklaupęs ant kelių, suėmęs rankutes ir ėmęs melstis. Angelai paėmę jį už rankų ir nusivedę į koplyčią. Kai tik artindavęs prie durų, visos pačios atsidarinęjusios ir užsidarinęjusios be jokio šlamesio. Kai atsidūrę prie altoriaus, prasiskleidus uždanga, kuria buvo pridengtas paveikslas, ir pasirodęs liūdnas, malonus švenč. Mergelės veidas.

Vienas angelas prabilęs:

—Kadangi visuomet maldavai švenč. Mergelę, kad jinai padėtų tau tapti dideliu žmogumi, ir buvai visuomet doras, geras ir pamaldus, tai Jinai išklausė tavo maldos. Bet norint tapti dideliu žmogumi, reikia turėti iš ko,

Angelai atidarę esančią prie altoriaus dėžutę. Ji buvo pilna auksinių pinigų. Liepę vaikui tiek jų pasisemti, kiek tik pajėgia panešti. Vaiko širdelėje tačiau pabudęs įgimtas dorumas ir šis taręs:

—Ne!.. Tie pinigai priklauso Švenč. Mergelei ir be Jos leidimo nė vieno pinigėlio nepaimsiu. Leiskite man pasimelsti.”

Atsiklaupęs ant altoriaus laiptų, įbedęs akis į Švenč. Mergele ir karštai meldėsis. Pasimeldęs ne-drašiu balsu paklausęs, ar galys pasinaudoti siūlo-mu turtu. Ir, kai Šven. Mergelė maloniu veido šyp-suliu ir galvos linktelėjimu davusi sutikimo ženklą, vaikas prisikrovęs pinigų, kur tik galėjęs: kišenes, užantį, batų aulus.

Angelai, išvedę vaiką iš koplyčios, o durys pačios užsisklendusios, kaip buvusios.

Berniukas nuėjęs namo ir paklaustas savo glo-bėjos, kur taip ilgai užtrukęs, pasisakęs vaikščio-jęs su kunigu pas ligonį.

Ryto metą padėjęs po našlės priegalviu kelis auk-sinius pinigus, nepastebimas išėjęs iš namų ir pa-sileidęs kelionėn.

Nuėjęs net į Rygą ir tenai turtingam pirkliui par-sisamdęs pasiuntiniu. Bet pirklio būta pikčiurnos, nesąžiningo, apgaudinėta žmonės ir blogai apsieita su samdiniais. Pastebėjęs tai vaikas, pirklių pame-tęs ir suradęs kitą, daug geresnį ir sąžiningesnį, pas kurį ištisus metus tarnavęs. Savąjį auksą įsi-siuvęs į švarkelį ir labai rūpestingai jį saugojęs. Eidamas gulti visuomet jį gražiai suvyniodavęs ir po galva pasidėdavęs. Pastebėjęs tai pirklys ir pa-klausęs vaiką, kodėl jis taip rūpestingai saugojęs savo seną švarkelį. Berniukas tarnavęs pirkliui be algos, todėl atsakęs, kad tik tą vieną teturiš. Ka-dangi atsakymas nepatenkinęs pažvalgaus pirklio, berniukas pasakęs visą tiesą ir prašęs paimti pi-

nigus saugoti, o už nuošimčius jį lavinti.

Pirklys turėjęs vienturtę dukterį, kurią berniukas pamilęs ir jos mylimas buvęs. Baigęs mokslus, vedęs pirklio dukterį ir parsikvietęs savo globėją, teikęs jai visų patogumų ir rūpinęsis kaip motina. Pradėjęs savarankišką prekybą, o kad buvo doras ir sąžiningas, greit įgijęs didelį pasitikėjimą ir bematant labai pralobęs.

Praturtėjęs nepamiršęs, kam esąs skolingas, ir kasmet siųsdavęs Aušros Vartų Švenč. Mergelei brangių dovanų, tarp kurių prisiuntęs ir minėtą grandinę, atsidėkodamas už tai, kad Švenč. Mergelė išvadavus jį iš vargo ir skurdo pančių.

IŠ KUR DU VAINIKAI AUŠROS VARTUOSE

Buvo kartą elgeta, labai vargingas. Taip suliesėjęs, kad, rodos, ant jo kaulų vos tik oda bekabojo. Jo aprėdas buvo taip sukritęs, kad jis net ir lopus bijojo besiūti, kad kartais adatos perskrosti drabužiai nesubirėtų. Jo šeimos vargas buvo toks pat.

Nusiminimo pagautas jisai nuėjo į Aušros Vartų koplyčią, prašyti Marijos pasigailėjimo. Kai pakėlė ašarų pripildytas akis, jam rodėsi, kad mato Marijos akis atviras, maloniai į jį bežiūrinčias. Tada, pajudėjo ir jos galva; jos vainikas nukrito jam ant kelių. Elgeta pabūgo. Juk kas nors įėjęs pamatys jį vainiką beturintį rankose ir apkaltins vagyste. Jau rengėsi vainiką uždėti ant Marijos galvos, kaip jos lūpos sujudėjo, jos rankos prasiskleidė ir ji pratarė:

—Pasiimk šį vainiką su savim, namo. Išimki brangakmenius iš jo ir iškeiski į maistą sau ir savo šeimai.

Po to elgeta pamatė, kad Marija vėl pasidarė kaip seniau—tik paveikslas. Dabar jisai nusiskubino žmonai papasakoti apie nutikusį stebuklą. Žmona nenorėjo tikėti. Ji bijojo, kad vyras padarė didžiausią šventvagystę, apiplėšdamas Mariją.

Abudu sugrįžo į koplyčią, kur labai nustebo, atradę ant Marijos galvos lygiai tokį pat kitą vainiką. Dabar suprato, kad Gaillestingoji Dievo Motina išklausė jų maldų ir siunčia jiems pagalbą jų skurde. Pilni dėkingumo, jie bučiavo Marijos paveikslo drabužių krašteliu.

Brangakmenius iškeitė į maistą ir drabužius, gavo pakankamai pinigų pradėti savarankišką verslą, kurs nešė gerą pelną. Laikui bėgant jie pasidarė turtingi. Dabar jie padarė kitą vainiką, dar didesnį, sunkesnį, su dar daugiau brangakmenių ir padėjo jį ant Aušros Vartų Marijos galvos. Taip jie atmokėjo savo skolą Marijai. Dabar pasiliko abudu vainikai, liūdydami, kad Marija neapleidžia tų, kurie šaukiasi jos pagalbos.

DINAMITU NORĖJO SUSPROGDINTI AUŠROS VARTUS

Plačiai pasaulio spaudoje nuskambėjo pasikesinimas prieš Aušros Vartus, bandytas įvykdyti 1896 metų kovo mėnesį. Į Aušros Vartų zokristiją Vilniuje atnešė vienas nepažįstamas vyras dvi stambias žvakes. Rusišku akcentu jisai kalbėjo:

—Esu padaręs įžadą. Šios žvakės tedega nuo šio vakaro iki ryto, po Mišių, kol užges. Turiu vieną

svarbų reikalą, kuris išsprendęs rytoj ir neturiu laiko patsai ilgiau maldoje tą reikalą Marijai pavesti.

—Mielai tą padarysiu,—atsiliepė zakristijonas,—tačiau baisu gaisro; mes paprastai žvakes nakčiai užgesome, todėl jūsų degančias žvakes saugodamas turėsiu nemiegoti visą naktį.

—Suprantama,—atsiliepė nepažįstamas ir įdavė du rubliu zakristijonui už jo vargą.

Zakristijono duktė paruošė dar tam rusui vakarienės. Jis atnešė žvakes į Aušros Vartus, pasimeldė valandėlę ir išėjo.

Zakristijonas paskambino „Viešpaties Angelas“, užrakino duris, nuėjo į zakristiją ir užsnūdo greit.

Staiga išgirdo balsą:

—Išneški, išneški tas žvakes.

Nubudęs apsidairė, nieko nematė, tai pamanė kad sapnavo, ir vėl užsnūdo. Tačiau greit ir vėl išgirdo balsą:

—Išneški, išneški tas dvi žvakes.

Zakristijonas suabejojo, ar iš tikrųjų nereikėtų tų žvakių išnešti, kad atsikratytų tų sapnų. Tačiau, prisiminė savo pažadą ir paimtuosius pinigus ir pradėjo kalbėti rožančių. Baigęs, nuovargio pergalėtas, vėl užmigo.

Ir vėl išgirdo dar stipresniu balsu tariant:

—Išneški, išneški greit tas žvakes.

Įsitikinęs, kad tai perspėjimas iš Aukščiau, užgesino tas žvakes ir nuėmė nuo altoriaus. Sekantį rytą atėjęs paskambino „Viešpaties Angelas“, paruošė altorių Mišioms.

Aštuntą valandą pradėjo rinktis tikintieji, atėjo ir jo duktė. Ši ir paklausė, dėlko jįsai nedegina žva-

kių, kurias svetimasis aukotojas prašė laikyti, kol jos degdamos ant altoriaus sutirps. Zakristijonas papasakojo, kas atsitiko.

Kai žmonės išėjo, pasiėmė jisai tas žvakes ir nusinešė namo apžiūrėti. Pastebėjo, kad jos nepapras-tai sunkios. Tėvas peiliu prakrapštė vašką ir viduje atrado geležinį vamzdį. Įtardami, kad čia buvo pla-nuota kokia šventvagystė, įdėjo žvakes į kibirą van-dens ir pranešė klebonui bei policijai. Buvo atrasta, kad abiejuose vamzdžiuose pridėta dinamito, ir kad pasikesintojų buvo taip apskaičiuota, jog turėjo spro-ti kaip tik per Mišias. Žmonės tą sužinoję nuoširdžiai dėkojo Marijai, kad savo tarpininkavimu apsaugojo nuo to baisaus maskolių pasikesinimo.

2. Aušros Vartų poezija

Vilniaus, Vilniaus! Aušros Vartų!
Kur malda saldžiai gaivina,
Kur mes atgimėm tiek kartų,
Kur mus viengenciūis vadina!...

—P. Vaičiūnas

Lietuviškosios Madonos, Aušros Vartų šventosios Mergelės garbę plačiai yra paskleidę rašytojai ir poetai.

Jau mūsų garsusis **Adomas Mickevičius**, savo nemirštamojo kūrinio “Ponas Tadas” įžangoje, nupasakoja, kaip jam kūdikiui Aušros Vartų Marija sveikatą gražino:

Čia prie Tavęs šaukiuosi, Panele Šventoji!
Tu juk Vartus Aušros, Čenstakavą globoji,
Tu esi apgynėja mažam Naugardėliui.
Kaip gražinai sveikatą seniau man vaikeliai,
Kai paaukotos Tau maldingos motinėlės,
Tuoį prasivėrė merdinčios mano akelės,
Ir pasimelstų Dievui už galią gražintą
Pėsčias aš Tavo slenkstį pasiekdavau šventą,
Taip sugražink mus į tėvynę mums mielą.
Nešk tuo tarpu nors mano išsiilgusią sielą
Į kalnelius, kur medžiai suaugę siūbuoja,
Ten į Nemuną melsvą, kur pievos žaliuoja,
Į tuos laukus, javais įvairiais varšotus,
Aukso kviečiais nusėtus, rugiais sidabruotus,
Ten, kur geltons svėrys su grikais kart žydi,
Rausvas dobilas skruostams mergelės pavydi,
Dirvos, lyg kaspinu, žalia ežia išpintos,
O ant jos auga kriaušės, retai nusodintos.

(K. Šakenio vertimas)

Aušros Vartus Vilniuje aplankė ir garsusis anglų rašytojas, konvertitas **Chestertonas**. Jo autobio-

grafijoje užtinkame tokius atsiminimus apie kelionę į Vilnių:

—Vėliau atradau istorinę vietą, kur lenkai su lietuviais yra taikoje, nors tarp tų tautų karas eitų... Mes sustojome prie arkos, pro kur ėjo kelias į šalutinę gatvę. Palydovė pratarė: "Čia mes negalime važiuoti". Aš stebėjausi kodėl, nes vartai buvo platus ir gatvė atvira. Kai mes išlipę pėsti ėjome pro vartus, palydovė pratarė tuo pačiu mandagiu balsu: "Nusiimkite savo kepurę". Ir tik dabar aš pamačiau atvirą gatvę, kuri buvo pripildyta minios, veidais į mūsų pusę; visi suklaupę ant žemės... Aš apsidairiau ir pamačiau arkos viduryje didelius atvirus langus, pro kuriuos matėsi kambarys, pilnas aukso ir spalvingo žibėjimo. Giliau už langų buvo paveikslas, ir aš pamačiau vaizdą, kurs man priminė vaikystėje matytą lėlių teatrą—judėjo f'gūros. Tik dabar supratau, kad iš tų judančių grupių šviečia ir skamba didingoji senų Šventųjų Mišių malda".

Lietuvių valstybinės premijos laureatas **Bernardas Brazdžionis**, Vasario šešioliktosios proga džiaugdamasis laisve, prisimena atskirtąją Vilniaus šventovę:

Juodoji praeitis į šaltą grabą
Nusinešė nepalaimas visas ir vargą kartų,
Tik ten už Vilijos sargybinis ko dreba,
Sargybinis prie Vilniaus Aušros Vartų...

Bet poetas turi geras viltis ir skelbia lietuvių tautos pasiryžimą:

Paskui Jerichono balsu šūktelsim kartą,
Vergų sienos suirs, subirės.
Ir Laisvė prie Aušros Vartų
Per amžius žvaigždynais žėsės!

Suskambėdamas Vilniaus Varpų sonetais poetas

Kazys Bradūnas, prisiminęs amžinybės kelius, savo gyvenimo palydovei sako:

Per šventąsias šio miesto bones.
Ir per maldą Globėjos Marijos...
Čia pabaigę visas klajones,

Visos žaizdos, pajusim, užgijo...
Prie Jos Vartų palauksi manęs—
Ir tebus amžinybė abiejų.

Su moterišku nuoširdumu **J. Augustaitytė—Vaičiūnienė** kviečia visus į Vilnių, prie visos tautos šventovės:

Visi į Vilnių, kur švenčiausia Motina mažuosius glaudžia
Ir dieviškos kantrybės priešui rodo širdį,
Ir pavergtųjų ašarą į dangų kelia graudžią...

Gal kiek perryškiai modernišku balsu, bet vaizdžiai ir nuoširdžiai apie lietuvių šventąjį miestą atsiliepia **Salys Šemerys**:

Aušros Vartų mieste!
Matai—: namai
Susikaupe
Šmilkina maginamas maldas
Ir klaupia
Mūsų laukiamai ir ateinamai
Džiaugsmo dienai,
Kuri
Mūsų nūdimais stipri
Dabartėjamai ateities dienai
Šimtu saulių šviestų.

Su giliu skausmu ir jaunuoliška energija **Albinas Briedis**, vienų sukaktuvių proga prisimindamas nuo didžiumos lietuvių atskirtą Vilnių, dejavo:

Aštuoni metal,
Kai ant Aušros Vartų
Beširdis aras tupi
Ir Vytauto grabą
Sergi ne augaloti žemaičiai.
Ir ne linksmieji džūkai,
Bet senelio Kęstučio budeliai.
O, mylimas jaunasai broli,
Kam besiūsi rytmečių maldas?
Nebėr stebuklingų Aušros Vartų,
Nebėr — —

Bet čia pat jis užsidega nauju pasiryžimu ir krepiausi į laisvuosius, kad ruoštųsi ir kitų išvadavimui:

Na, vergams ištieskim ranką,
Vilniui ruoškim laisvės puotą!
Te Aušros Vartų Marija
Būna rūtoms vainikuota.

Ir **Petras Karuža**, akis įsmeigęs į rytojų, ilgėdamasis laisvės spindulių, atsidusta, kad didžioji Vilniaus Šventenybė lietuviams laisvai nebėra prieinama:

Aušros Vartai užrakinti
Ir pilies suižę bokštai
Lydi brolius nukankintus—
Ir pasiilgę laisvės trokšta.

Savo dainoj apie “Žalių Bromų Miestą” **J. Žadavainis** pagarbiai sumini tą, kas Vilniuj mums brangiausia:

Prie pat Aušros Vartų nukelia kepurę:
Sveikas būki, Vilniau, mieste padavimų!

Su gilia širdgėla mūsų dainiai atjaučia, kad svetimos pėdos mindžioja šventąją Aušros Vartų žemę, kad atėjūnai kesinasi net į tyras sielas. Taip **Jonas Kmitas—prel. K. Urbanavičius** guodžiasi:

Ne kartą šventvagiška letena
Jau Vilniuj siekė prie Aušros Vartų,
Kad, kur meldžionių renkasi minia,
Jiems kelią prisiartinti užtvėrų.

Drebėdamas dėl lietuvių tautos likimo, kuri priešų spaudžiama, širdies skausme rašytojas maldauja:

Tu Aušros Vartų Motina Stebuklingoji!
Kuri mūs kraštą vis vaduoja ir globoji:—
Sutrinkie ir dabar tą nedorybės žaltį,
Kuris išdrįsta prieš Tave nešvarią galvą kelti
Ir Kristaus Karalių visoje žemėje neigia
Ir bedievybei sostą žmonijoje steigia.
Klusniai, ištikimai prie Tavęs mes glausmės,
Tik tark už mus žodelį, kad gana jau bausmės,
Kad atgailos skausmuos tauta jau apsivalė
Ir nori vėl turėti laisvą savo šalį.

Kmitas—Urbanavičius Mariją laiko Lietuvos globotoja ir ją maldauja:

Išgelbėk, Panelė švenčiausioji,
Tėvynę iš priešų nagų!
Palengvink tą sopulį baisųjį,
Kur krito ant josios vaikų.
Švieti tu kaip žvaigždė mūs Vilniuje,
Pažaislyje ir šiluvoj:—
Sustiprink tą sąjūdį kilnųjį,
Kurs bręsta dabar Lietuvoj.

GIESMĖ

O “Aušros Vartų” Jėzaus Gimdytoja!
Drįstu aš kreiptis su malda karščiausia,
Nes sieloj mano sopuliai skrajoja...
Nė džiaugsmo jokio, vien žaizda skaudžiausia!

O, Jėzaus Motin, išgirsk balsą mano!
Ties Tavim kloju mano sielą skaudžią;
Tik vieno trokštu dvasiai savo peno:
Leisk trumpiau kęsti, sopuliai kad spaudžia!

Leisk trumpiau kęsti, sopuliai kad spaudžia!
Aš vien tik to maldauju, Motin!—
Leisk trumpiau kęsti, sopuliai kad spaudžia!

—Ks. Vanagėlis—Sakalauskas.

MALDA UŽ TĖVYNĘ

Kas gi ten blaškos audriam vandenynė?
Kas tai kamuojas žūtibūtinėj karėj?
Tai mūsų laivas gyvenimo marėj
Blaškos su vėtroms,—tai mūsų tėvynė!

Pastiprintoja krikščionių—Marija,
Stebuklingoji Žvaigždė Aušros Vartų!
Tiek jau tėvynę išgelbėjus kartų,
Gelbėk ir nūdien tą mūsų eldiją.

Tavo malonės meilingosios rankos
Marių galybę, kaip kūdikį, valdo,
Vėsulas lenkia ir audrą numaldo:
Liepki, te bangos taip rūščiai netrunkos.

Liepk, tegu josios bedugnėn nugrimsta,
Nuo Tavo Veido dangus tesiblaivo,
Saulė nužengia ant tautiško laivo
Ir iš pavojų tėvynė atgimsta.

Nesuteptoji Pana Sūnaus savo,
Dvasiškoj' Rožė Trejybės auklėta!
Tūkstančiais metų nebuvo girdėta,
Kad ką apleistum, kas Tave maldavo.

Štai nusilenkę prieš Tave, Marija,
Klūpoja minios ir meldžiasi griaudžiai:
Ranką ištieski, palaimink tai liaudžiai,
Lietuvą laimink, priglausk žemaitiją!

Ištisą mūsų palaimink šalelę:
Miestus ir kaimus, upes ir dirvonus!
Motina, Tavo žvelgimas malonus
Rodo tėvynei išganymo kelią!

—M. Gustaitis

AUŠROS VARTŲ MOTINAI

Kada Tavo veidą išvysim, Motute?
Kada prie Tave nusilenksim žemai?
Kaip elnias šaltinio, ištroškus širdis man Tavęs,
Išdžiuvus burna Tavo veido besiekiant.
Kas—duona, kur valgau?—pilni jos aruodai,
Kas man visa manta, kurios taip apščiai mano
gričioj,

Kad tuščia širdy man ir sieloj.
Kad Motinos meilė nešildo!
Nuvargo man akys, bežiūrint į rytus,
Jos kreipias, kur teka saulelė,
Lyg spindulį jaučia iš tolo,
Kuriuo Tu švieti Aušros Vartuos.
Jausmai susikaupe širdy neišlieti,
Šviesos neliesti Tavo veido,
Sugizo krūtinė, prikepo prie plaučių:
Apkartęs todėl ir gyvenimas mano.
Motut! kada balsą užgirsi Tu mano?
Kada Tujei veidą parodysi savo,
Leisi Tu man kartį išlieti krūtinės,
Mane išvaduos, aš sveikas liksiu?
Pasiilgau Tavęs, Motinyt,
Kaip ilgsta daigelis saulutės:
Pagelto stiebelis jo liaunas,
Ir blaško jį vėjai visi.
Ir kam gyvenu, nebžinau:
Ar duona, kur valgau pasotins mane?
Netink jis dienoms be Tavęs.
Šventdienis drabužis nebmiels, ir jo nebkenčiu:

Pasipuoščiau aš perlais, aš auksą uždėčiau,
Aš liną balčiausį ir šilką dėvėčiau,
Diena kai išsauštų šviesioji, žinočiau,
Kad veidą išvysiu aš Tavo!

—Žalia Rūta—kan. A. Sabaliauskas

AUŠROS VARTŲ MARIJAI

Marija, Motina geroji
Tėvynės mūsų Lietuvos,
Taikoj ir laisvėj ją globojai,
Globok ir vėtrose kovos.

Tėvų sodybos žiburėlis
Te amžių amžiais neužges,
Ant savanorio kapo gėlės
Tesaugo viltis mūs brangias,

Išėjus skausmo kelią kartų
Tenepaluš ir nepalinks,
Tau padėkot prie Aušros Vartų
Visa tauta tesusirinks.

Marija, Motina geroji,
Tu būki saule mūs šviesia,
Taikoj ir laisvėj mus globojai,
Globok ir karo dienose.

—B. Brazdžionis.

III. MALDOS IR GIESMĖS

1. Kada labiausiai meldžiamasi

Maldininkai į Vilnių, prie Aušros Vartų būriais, net iš tolimų Lietuvos vietų, vykdavo tomis dienomis: 1) trečią sekmadienį po Velykų; 2) Sekminėse, kai maldininkai keliaudami į Vilniaus Kalvarijas (prie Verkų) ir iš ten sugrįždami, būtinai užsukdavo ir į Aušros Vartus; 3) lapkričio trečią sekmadienį, švenčiausios Marijos Globos šventėje.

Aušros Vartų stebūklingasis Marijos paveikslas buvo vainikuotas dviem is auksiniais vainikais 1927 metų liepos 2 dieną, Marijos Aplanavimo šventėje, taigi ir šią dieną gražu melstis prie Aušros Vartų Dievo Motinos.

Pagaliau—Aušros Vartų Marijos paveikslas, popiežiaus Pijaus XI leidimu, apvainikuotas Gailestinumo Motinos titulu. Ši Marijos diena prisimenama šeštadienį prieš ketvirtąjį liepos mėnesio sekmadienį.

2. Maldos ir novenos

MALDA Į AUŠROS VARTŲ MARIJĄ

O, skaisčiausioji Mergele Marija, kuri iš Aušros Vartų ištisus amžius švietei mūsų kraštui ir savo malonius spindulius bėrei! Pažvelgk į skausmo surakintas Tavo vaikelų širdis.

Ne vien dėl priešo nedorybių, bet ir dėl savo kalčių netekome laisvės. Tačiau žinome, kad per Tavo užtarimą galėsime ją vėl atgauti. Tad bėgame prie Tavęs, mūsų širdžių Valdove, su nužemintu prašymu: išprašyk iš savo mieliausio Sūnaus kalčių atleidimą, sužadink mūsų viltį, praskink mums kelią į Tėvynę, sukelk lietuvių tarpe vienybės ir galingo pasiryžimo dvasią nugalėti visoms kliūtims, kad vėl galėtume linksmybės ašaromis sveikinti Tavo stebuklingąjį paveikslą ir giedoti Tavo Sūnui ir Tau meilės ir garbės himnus.

O, Marija, Dangaus ir žemės karaliene, sergėk ir globok Lietuvą ir josios vaikelius. Amen.

ATSIDŪSĖJIMAI Į MARIJĄ, GAILESTINGUMO MOTINĄ

Meilės, Sopulingoji ir Gailestingoji Motina, melski už mus.

(300 d. atlaidų, suteikė Pijus X, 1908 m. geg. 14).

Gailestingumo Motina, melski už mus.

(300 d. atl., S. Paen. Ap., 1919 m. liepos 26 d.)

Marija, Malonės Motina, Gailestingumo Motina, ginki Tu mus nuo priešo ir priimki mus mirties valandoje.

(300 d. atl.; kalbantieji kasdien per mėnesį, gaus visuotinus atlaidus jei atliks išpažintį, priims komunią ir sukalbės bent vieną poterį Šv. Tėvo intencija. S. Paen. Ap., 1933 m. rugs. 25 d.)

MARIJOS PAVEIKSLAS

Tikintieji, kurie prieš Šv. Mergelės Marijos paveikslą atkalbės tris "Sveika Marija" ir dievotai iš-

tars atsidūsējimą: “Šventoji Dievo Gimdytoja, melskis už mane”, laimēs 300 d. atlaidų; jei tą darys kasdien per visą mėnesį, laimēs, aukščiau minėtomis sąlygomis, visuotinus atlaidus. (S. Paen. Ap., 1936 m. gegužės 24 d.). Atlaidus galima laimėti tam naudojant ir Aušros Vartų paveikslą.

MARIJOS VARDAS

Pamaldžiai ištariant Marijos vardą, laimima 300 d. atlaidų. Kas tą darys per mėnesį nors kartą dienoje—visuotini atlaidai, įprastomis sąlygomis (išpažintis, komunija, malda Šv. Tėvo intencija). Iš to išvada — naudinga minėti ir Aušros Vartų Marijos vardą.

Lietuviai tremtiniai Prancūzijoje vartojo maldele:
—Aušros Vartų stebuklingoji Lietuvos Karalienė, melski už mus kenčiančius lietuvius.

SVEIKA KARALIENĖ, GAILESTINGUMO MOTINA

Sveika Karalienė, Gailestingumo Motina, mūsų gyvybė, saldybė ir viltie, sveika. Tavęs šaukiamės iš-tremtieji Ievos vaikai. Tavęs dūsaujame, vaitodami ir verkdami šioje ašarų pakalnėje. Užtarytoja mūsų, gailestingąsias savo akis į mus atkreipki. Ir Jėzų, pagarbintą savo įščios vaisių, mums po šio iš-

trēmimo parodyk. O meilingoji, o maloningoji, o sal-
džiausioji Pana Marija!

(5 m. atleidų; kalbantieji kasdien per mėnesį ir
atlikę išpažintį, komunią bei sukalbėję poterėlį
Šv. Tėvo intencija laimės visuotinus atlaidus; taip-
gi visuotinus atlaidus laimės mirties valandoje,
kurie gyvi būdami dažnai šią maldą kalbėjo, kad
tik, atlikę išpažintį ir priėmę komunią arba, bent-
gi, turėdami nuoširdų gailestį, dievotai šauksis
Švenčiausios Jėzaus Vardo, jei galės, lūpomis, jei
negalės lūpų judinti, tai—širdimi, ir mirtį kan-
triai priims iš Viešpaties rankų, kaip nuodėmės
atpildą. S. Paen. Ap., 1934 liepos 2 d.)

IŠ MOTINOS GAILESTINGOSIOS MIŠIŲ MALDŲ

(Šeštadienį prieš IV liepos sekmadienį)

Dieve, kurio gailestingumas neturi ribų, suteiki
mums, tarpininkaujant Tavo viengėnčio Sūnaus Šven-
čiausiai Motinai, kad mes nusipelnnytume pasiekti
gausiai tą gailestingumą žemėje ir garbę Danguje.
Per Kristų mūsų Viešpatį. Amen.

Tavo, Viešpatie, gailestingumu, ir palaimintosios
Marijos, visuomet Panos, užtarimu lai ši auka pa-
deda mūsų amžinai ir dabartinei gerovei ir ramybei.
Per Kristų mūsų Viešpatį. Amen.

Priėmus, Viešpatie, mūsų išganymo sustiprini-
mus, suteiki mums, kad mus visur saugotų globa
Marijos, visuomet Panos, kurią garbindami mes tą
auką aukojame Tavam majestotui. Per Kristų mūsų
Viešpatį. Amen.

Novenos malda

O Nekalčiausioji Pana Marija, Viešpaties Jėzaus Motina ir mūsų Motina, tvirtai įsitikinę tavo beribių galingumu ir nuolatinio užtarimu, kurį dažnai pareiški per stebuklingąjį Aušros Vartų paveikslą, mes, tavo mylimieji ir pilno pasitikėjimo vaikeliai, prašome, suteik mums tų malonių ir ypatingų dovanų, kurių maldaujame šioj novenoje, jei jos bus naudingos nemirtinoms mūsų sieloms ir sieloms tų, už kuriuos meldžiamės. (Čia tyliai paminėk savo pageidaujamą malonę). Marija, tu žinai, kad mūsų sielos yra namai tavo numylėtojo Sūnaus, kuris nekenčia nedorybės. Suteik mums gilią nuodėmės neapykantą ir tyrą širdį, kuri sujungtų mus su Dievu taip, kad kiekviena mintis, žodis ir darbas būtų didesnei Dievo garbei. Suteik mums taip pat maldos dvasią ir savęs išsižadėjimą, kad per atgailą atgautume prarastas malones ir galutinai pasiektume tą pilnos palaimos buveinę, kur tu esi Angelų ir žmonių karalienė. Amen.

PASIAUKOJIMO AKTAS

Švenčiausioji Pana Marija, Aušros Vartų Dievo Motina, štai tavo mylimieji vaikai atsiklaupę prieš tavo stebuklingąjį paveikslą prašo tavo pagalbos. Priimki mus, tavęs meldžiame, ir globok mus savo motiniška meile. Mes nesam verti tavo malonės, nes savo nuodėmėmis daug kartų nuo tavęs pabėgom. Tačiau per Brangiausiąjį Kraują, kurį tavo Sūnus

dėl mūsų išliejo, meldžiam tavęs neatmesti mūsų. Tavo paveikslo akivaizdoj mes dar kartą atnaujinam visus savo gerus praeities pasiryžimus. Tavo padedami, mes tvirtai pasiryžtam pilnai pildyti juos iki gyvos galvos. Be to, pasiaukojame ir pasišvenčiame tau, mūsų Motina Stebuklingajame Aušros Vartų paveiksle. Šis paveikslas kiekvienam tebūnie tikras tavo meilės ženklas ir nuolatinis priminimas šių gerų pasiryžimų.

O Švenčiausioji Motina, maloniai priimki šį pasiaukojimo aktą, iš širdies gelmių kylantį, ir nuo savo Sūnaus Jėzaus Kristaus išprašyk mums tvirto tikėjimo, nepalaužiamo Bažnyčiai ištikimumo, nenugalimos vilties ir pastovios meilės Dievui ir artimui.

O Aušros Vartų Dievo Motina, kurios paveikslas Vilniuje nesuskaitomais stebuklais pagarsėjęs per keturis šimtus metų su viršum, prašome tavo užtarimo, kad garbindami tavo stebuklingąjį paveikslą žemėje, taptume verti pamatyti tavo šventąjį veidą danguje.

O galingiausioji Pana, mūsų Išganytojo Motina, glausk mus prie savęs kiekvienoje mūsų gyvenimo valandoje. Išmelsk savo vaikeliams laimingos mirties malonę, taip kad galėtumėm, su tavimi susivienyti, amžinai ir kartu džiaugtis dangaus linksmybės. Amen.

SPECIALIOS MALDOS Į AUŠROS VARTŲ DIEVO MOTINĄ

1. Švenčiausioji Aušros Vartų Dievo Motina, atsi-
klaupę prieš tavo stebuklingąjį paveikslą, nuoširdžiai
prašome apšviesti protus ir perdirbti, suminkštinti
užkietėjusias širdis visų, kurie priešinasi Romos Ka-
talikų Bažnyčiai ir tau, kad jie visiškai atsiduotų
apreikštajai Tiesai, išpažintų šventąjį Dievo tikėji-
mą ir tikrai garbintų Tavo Mylimąjį Sūnų, visų tau-
tų Išganytoją.

Švenčiausioji mūsų Motina, kuri įvairiais istorijos
laikotarpiais per stebuklus apsaugojai mūsų protė-
vius, pažvelgk į nuolankiai atsiklaupusius prie tavo
kojų! Apsaugok ir mus nuo visokių nelaimių ir nuo
visų priešų.

Gailestingoji Motina, kaip praeityje, taip ir dabar
saugok savo vaikelius nuo baisiųjų priešų ir kartu
paveiki jų širdis, kad jie sugrįžtų į katalikų tikė-
jimą, garbintų Švenčiausiąją Trejybę ir drauge su
mumis pasiektų begalinės laimės karalystę, kur Tu,
maloningoji Motina, gyveni per amžius. Amen.

2. Švenčiausioji Aušros Vartų Dievo Motina, gai-
lestingoji nusidėjėlių užtarėja ir apgynėja, kuri vi-
sados mus užtari pas savo įžeistąjį Sūnų, per didį
tavo širdies skausmą dėl kruvinos Jėzaus kančios iš-
prašyk, kad Jis suteiktų savo malones visiems už-
kietėjusiems nusidėjėliams. Dėl jų išganymo tavo
Sūnus taip žiauriai yra kentėjęs. Tegu Jis dabar ap-
šviečia jų protą, kad jie suprastų, ką jie daro, ir
tegul jie, išvaduoti iš savo pikto gyvenimo, paskiria

naujai suteiktąjį laikotarpį nuoširdžiam gailesčiui ir tikrajai atgailai už savo nuodėmes.

Nuliūdusiųjų linksmintoja, nuoširdžiai maldaujam Tave, kad nuo Dievo išgautumei jiems paguodos varguose, tvirtybės darbuose ir kasdieniniuose reikaluose, taip kad visame kame jie sutiktų su tavo Sūnaus valia, ir kad visi vargai, kuriuos Dievas jiems leidžia, atkreiptų jų dėmesį į jų blogą gyvenimą ir ragintų juos pataisyti savo elgesį, jog pagaliau galėtų pasiekti amžinąjį gyvenimą danguje. Amen.

3. O Nekalčiausioji Panele, neatsimink kalčių ir nusikaltimų, kuriais mes nuolat įžeidžiam tavo mieiliausiąjį Sūnų, bet per tavo begalinį gailestingumą išprašyk mums laimingos mirties malonę.

Skubėk mums pagelbėti mirties valandoje, kai visas pragaras tykos mus pražudyti. Apdenk mus savo malonės apsiaustu taip, kad, išgelbėti per tavo nesuskaitomas malones, mes galėtume po laimingos mirties garbinti Dievą ir tave per amžių amžius.

Neužmiršk taip pat, maloningiausioji Aušros Vartų Motina, sielų visų tų žmonių, kurie šiame gyvenime ypatingai tave garbino, tavimi pasitikėjo ir savo reikaluose kreipėsi į tave, į kuriuos teikeis dažnai atkreipti savo gailestingąsias akis ir kurių maldas maloniai priimdavai. Pažvelgk į jų vėles, kurias dabar atsiteisia Dievo teisingumui už savo kaltes. Būki joms gailestinga Motina ir iš didelio savo nuopelnų išdo duoki joms reikalingų malonių, o iš savo sūnaus išprašyk joms nuodėmių atleidimą, kad išvaduotos iš skaistyklos skausmų, jos galėtų kuo greičiausiai pasiekti amžinąją buveinę Švenčiausios Tre-

jybės, kuriai tebūnie garbė ir šlovė per amžius. Amen.

4. Malonės Motina, Aušros Vartų Marija, pasigailėki manęs, nevertu nusidėjėlio. Parodyk, kad esi iš tikrųjų Motina mano Išganytojo, kuris tiek daug iškentėjo dėl manęs, o galų gale paaukojo net savo gyvybę.

Štai kreipiuosi į tave šiame dideliame reikale. Žinau, kad visai teisingai būsiu baudžiamas už savo nuodėmes, bet nuo šios minutės esu tvirtai pasiryžęs(-usi) daugiau nebenusidėti ir daryti tikrą atgailą už savo kaltes. Teikis užtarti mane pas savo mieliausiąjį Sūnų, kad išvaduotas iš nelaimių ir visokių vargų, galėčiau visados tave garbinti ir šlovinti šiame ir būsimajame gyvenime.

Švenčiausioji Pana, Amžinojo Žodžio Motina, neleisk suspaustai širdžiai veltui prašyti tavo pagalbos, bet priimk su gailestinga širdimi mano nuolankų prašymą, ir teikis paguosti ir pagelbėti mane šiame reikale, kuriuo į tave kreipiuosi.

O Marija, tiek daug davusi malonių prie Aušros Vartų, paimk ir mane savo globon. Kaip savo nuosavybę, sergėk mane nuo visų sielos ir kūno nelaimių. Amen.

Kurstyk mūsų širdyse meilę ir taiką, kad mestume šalin pavydą ir bet kurį piktą norą, kad visi būtume vienos širdies ir vienu balsu šlovintume tavo maloniausiąjį Sūnų, mūsų Viešpatį, Jėzų Kristų.

Taikos ir ramybės mes tave prašome, Taikos Karalienė, ir pagaliau nuvesk mus visus į amžiną gyvenimą. Amen.

GIESMĒ

Prailgo dienos.

1. Prailgo dienos, vargai apkarto,
Pasiļģē liūdim be Aušros Vartų...
Pažvelk meilingai ī mūs padangē,
Paguosk īš tolo, o Motin brangi.
2. Lietuvis siuncīa ten maldā tyrā,
Nušvitēs veidas, ašaros byra...
Dvasia be žodžių Marijai sako,
Tik meilēs aktais širdis ten plaka.
3. Laimingos tautos, kurių valdovas
Yr Viešpats Dievas, širdzių žinovas.
Jisai savuosius Apvaizdoj laiko,
Apsaugo, myli kiekvienā vaikā.
4. Palenk Jo širdį mūsų tėvynei,
Tegu malonēs gausūs šaltiniai
Tėvynei brangiai upeliais plūsta,
Kuklus jos žiedas tenenudžiūsta.
5. Daržu lelijų paversk Lietuvā,
Žydēs grožybēs, kurios nežūva...
Tu būk, Marija, tarp tų gėlelių
Gaivint dorybēms savo vaikelių.
6. Jaunimas—gėlēs, tu—savininkē,
Jų širdys—daržas, tu—daržininkē;
Malonių žiedus sodink, Marija,—
Prigis jaunimo karštoj širdyje.
7. Taip susiartins Dangus ir žemē,
Nušvis Tėvynei orai atemē,
Žibēs tikyba, pakils dorovē,
Tik tu, Marija, būk mums valdovē.

8. Nedomi priešai aplink mus šnairo...

Imk tu, Marija, Lietuvos vairą;

Aiškus tau kelias, tu nepaklysi,

Laimingi būsim, kai tu valdysi.

(Žodžiai Maironio)

NIHIL OBSTAT

Sac. V. Cernauskas;

Censor librorum.

IMPRIMATUR

† Samuel Cardinalis Stritch

Archiepiscopus Chicagiensis

Die 8 Aprilis, 1949